

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GRAFİK VE FOTOĞRAF

**AVRUPA GRAFİK SANATI TARİHİ
211GS0126**

Ankara, 2012

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. YAZININ BULUNUŞU	3
1.1. Tanımı ve Önemi.....	3
1.1. Yazı	3
1.2. Doğu Yazıları	3
1.3. Batı Yazıları	6
1.4. Kağıdın Bulunuşu.....	7
UYGULAMA FAALİYETİ.....	9
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	11
2. RÖNESANS DÖNEMİ GRAFİK TASARIM	12
UYGULAMA FAALİYETİ.....	19
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	22
3. ENDÜSTRİ DÖNEMİ VE DÖNEMLERDE GRAFİK SANATI.....	22
3.1. Fotoğrafın Bulunuşu.....	22
3.2. Litografinin Bulunuşu	26
3.3 Tipografinin Bulunuşu	27
3.4 Arts and Crafts Akımı (Sanat ve El Sanatları)	28
3.5 Art Nouveau Akımı (Yeni Sanat Akımı)	30
UYGULAMA FAALİYETİ.....	34
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	35
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	36
4.YİRMİNCİ YÜZYIL VE SONRASI DÖNEMLERDE GRAFİK SANATI.....	36
UYGULAMA FAALİYETİ.....	48
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	49
MODÜL DEĞERLENDİRME	50
CEVAP ANAHTARLARI.....	51
KAYNAKÇA	52

AÇIKLAMALAR

KOD	211GS0126
ALAN	GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI
DAL/MESLEK	ORTAK ALAN
MODÜLÜN ADI	10- 11 ve/veya 12.Sınıflar(1 yıl)
MODÜLÜN TANIMI	Grafik Sanatı Tarihinin temel kavramlarının verildiği, tarihsel gelişiminin, akımlarının ve eserlerin incelenmesi becerisinin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Avrupa grafik sanatı tarihini incelemek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modülle, yazının ortaya çıkışını, görsel dilin gelişimini ve günümüze kadar olan gelişmeleri kavrayabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Yazının bulunuşu ve ilk yazı örnekleri2. Rönesans dönemi grafik sanatı3. Endüstri dönemi ve sonrası dönemlerde grafik sanatı4. Yirminci yüzyıl ve sonrası dönemlerde grafik sanatının gelişimini kavrayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Grafik atölye ve laboratuvarları, sınıf, işletme, kütüphane, ev, bilgi teknolojileri ortamı v.b., Donanım: Bilgisayar,projeksiyon,slaytmakinesi,tepegöz,kalem,kağıt, konu ile ilgili yayınlar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Günümüz grafik tasarımının serüvenini doğru analiz edebilmek için, geçmişten bu güne kadar geçen süre içerisinde ne olup bittiğine bakmak gerekir. En temelinde, iletişim ihtiyaçlarını karşılamanın yollarından biriyken, süreç içerisinde estetik kaygıların devreye girdiği görülür. İnsanın eğitim ve kültür seviyesine oranla, çeşitlenen ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlara karşılık verebilmek için artan ürün sayısı ve bu karmaşa içerisinde farklılıklarıyla kendini ortaya koymak, grafik tasarımın önemini artırmıştır.

Grafik tasarımının artan gücü, kuşkusuz grafik sanatçılarının da gücünü artırmıştır. Sanatçılar, estetik kaygılarla kullandıkları yeni ifade biçimleri ve denemeleriyle grafik tasarıma hak ettiği konumu sağlamışlardır. Bu modülle sizlere düşen sorumluluk, yapacağınız tasarımlarda kullandığınız her ifade biçimi ve görüntü ögesini belirli bir sanat anlayışı üzerine kurmaktır.

Bütün bunlardan sonra, sabah kahvaltısında kullandığınız reçel kavanozunu elinize alın. Kavanoz üzerindeki etiketin logo tasarımı, yazının puntosu, karakteri, kullanılan görseli (fotoğraf, illüstrasyon), yazıyı, ve renk uyumunu dikkatle inceleyiniz. Aynı ürün için siz nasıl çalışma yapardınız?

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, farklı uygarlıkların iletişim kurmak için kullandıkları yazı çeşitlerini inceleyiniz.

ARAŞTIRMA

- Geçmiş uygarlıklarda kullanılan resim yazılar ile günümüzde kullanılan piktogramları kıyaslayınız. Ortak yanlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. YAZININ BULUNUŞU

1.1. Tanımı ve Önemi

1.1. Yazı

Tarih öncesinde insanlar, iletişimi çizerek sağlamışlardır. İşaretler ve çizilen resimlerle anlaşmaya çalışmışlardır. Çizgilerden, şekillere, şekillerden resimlere doğru giden bu süreç aslında yazıya hazırlık oluşturur. Yontma taş (paleolitik) devrindeki mağara duvarlarında, yaşadıkları ve gördükleri olayları, nesnelere, doğa karşısındaki savaşlarını ya da korkularının resimlerini çizerek anlattılar. Kuşkusuz bu resimleri, yazının temelini oluşturduklarını bilmeden çizdiler!

İletişim kurmak için kullanılan birçok yol vardır. Ateş, duman, ışık... vb. hepsi bir süre sonra kayboldu, kalıcı olamadı. Bu yollar, ancak birbirine yakın mesafedeki kişiler tarafından kullanılabilirdi. Bu durum karşısında belirli bir alan ve zaman arasında kısıtlanamayacak yollar arandı. İletişimin kayalar üzerine çizilen resimlerle kalıcı olması sağlandı. Ancak resim çizmek her zaman istenilen iletişimi sağlayamadı. Süreç içinde yaşanan deneyimlerle soyut ifadelerde resmin iletişimi tam olarak karşılamada yetersiz kaldığı, yanlış anlaşılmalara neden olabildiği görüldü.

İletişim kurma ihtiyacı ve insanın evrimi ile M.Ö. 3000 yıllarında ilk harfli alfabenin bulunması görsel yazılı iletişim sorununun çözülmesindeki en büyük aşama olmuştur.

1.2. Doğu Yazıları

- Sümerler

Mezopotamya'da ilk şehir devleti kuran Sümerler'in en büyük buluşu yazıdır. İlk yazı denemeleri, çizilen resimlerden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Sivri aletlerle kil tabletler üzerine yazılan yazılar, tabletler pişirildikten sonra sabitlenmiş oluyordu.

Sümerliler, çivi yazısının bulunuşundan başka, tıp, astronomi, matematik, geometri alanlarında da gelişmiştir. Yazının üzerine yazıldığı zemin ve malzeme, yazının tipini de belirlediğinden Mısırlılar tarafından bulunan Papirüs ile çivi yazısı son bulmuştur.

Fotoğraf 1.1: Çivi yazısı

➤ **Orta Asya Uygarlığı**

Doğu kültürüne ait, yazılı edebiyatın en önemli örnekleri Köktürk Kitabeleri'dir. 8.yüzyılda dikilen kitabeler günümüze kadar ulaşmıştır. Kitabeler üzerindeki metinlerin Köktürk alfabesiyle yazıldığı bilinir. Yazılı edebiyatımıza ait en eski örnekler Orhun Kitabeleri'dir. Bunlardan en önemlileri 3 tanedir:

- **Tonyukuk Yazıtı**, Göktürk Yazıtları'nın ilkidir. Metnin yazarı Tonyukuk'tur. Köktürkçe yazılan yazıt, Türkçenin en eski örneklerindedir.

Fotoğraf 1.2: Tonyukuk Yazıtı

Fotoğraf 1.3: Kül Tigin Yazıtı

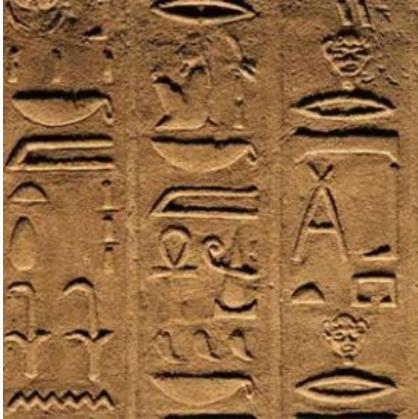
Fotoğraf 1.4: Bilge Kağan Yazıtı

- **Kül Tigin Yazıtı**, Kül Tiğın'ın ölümü üzerine Bilge Kağan tarafından dikilmiştir.
- **Bilge Kağan Yazıtı**, küçük oğlu Tenri Kağan tarafından diktirilmiştir, Köktürk yazıtı ile yazılmıştır.

➤ Mısır Uygarlığı

Mısır uygarlığında kullanılan, hiyeroglif (resim yazıtı) dır. Hiyeroglif, önce taş veya tahta üzerine daha sonra da kullanılan çeşitli eşyaların üzerlerine yazıldı. Mısırlılar, tıp, matematik ve astronomi alanlarında gelişmişlerdir.

Döneme ait tüm bilgileri, taş üzerine yazılan hiyerogliflerde bulmak mümkündür. 2500 yıllarında yazıtı aracı olarak taş ve ağaç yerine papirüs ve fırça kullanmaya başladılar. Bu hafif malzemeler ile yazıtı, kolaylıkla istenilen yere taşınabilir oldu. Böylece bilgi, istenilen yere taşınmış ve paylaşılmıştır.

Fotoğraf 1.5: Hiyeroglif yazıtı

Fotoğraf 1.6: Hiyeroglif yazıtı

➤ İran Uygarlığı

İran tarihi hakkında yeterli bilgi olmadığı için bu dönem yeteri kadar aydınlatılamamıştır. İran'da, birçok İrani dil İran kökenlidir, Farsça bunların arasında en yoğun kullanılanıdır. Eski Farsça örnekleri günümüzde İran, Irak, Türkiye ve Mısır'da bulunmaktadır. Doğu ve Batı gurubuna ait birden fazla İrani diller vardır.

➤ Hint Uygarlığı

Hindistan'da birçok eyalette birbirinden farklı diller kullanılır. Hindistan'ın resmi dili Devnagri alfabesiyle yazılan Hintçedir. Dünyanın en eski dillerinden olan Sanskritçe eski Hindistan dilidir. Ancak 15. ve 16. Yüzyıllardaki coğrafi keşiflerin sonucunda bölgede İngiliz sömürgeciliği dönemi başlamıştır. Hint uygarlığına ait bilimsel çalışmalar Arapça ve Latinceye çevrilerek dünyaya yayılmıştır.

➤ Çin Uygarlığı

Tarihte ilk kez Çinlilerin pusula, barut, matbaa, mürekkep ve kağıdı kullandığı bilinir. Çin yazısı MÖ 16. yy' da ortaya çıkmıştır. Geleneksel Çin yazısı günlük hayat dahil olmak üzere pek çok yerde kullanılmaktadır. Çin yazısındaki şekiller resim yazı değil, daha çok birer damgayı (mühür) benzer.

Fotoğraf 1.7: Çin yazısı

1.3. Batı Yazıları

➤ Fenikeliler

Fenikelilerin insanlık tarihine en büyük katkıları harf yazısını bulmalarıdır. Çivi yazısından yararlanılarak ve geliştirilerek elde edilen fenike alfabesinin bugün kullanılan modern alfabenin kökeni olduğu bilinir. Denizcilik kültürü gelişmiş olan Fenikeliler deniz ticaretinde ilerlemişlerdir. Fenike alfabesini ticaret yaptıkları her kültüre taşıyarak tanıtmış ve yayılmasını sağlamışlardır.

➤ **Yunan Uygarlığı**

Fenike alfabesini kullanmışlardır. Klasik Yunan (Eski Yunanistan ve Doğu Akdeniz) uygarlığında Antik Yunanca konuşulurken, günümüzde Modern Yunanca kullanılmaktadır. Modern Yunanca Antik Yunan dili üzerine kurulmuştur.

➤ **Roma Uygarlığı**

Romalıların, edebiyatta Yunan dili, yazışmada Latin dili kullandıkları bilinir. Latince, din, hukuk ve bilim terminolojisinde yoğun bir şekilde kullanılır. Latin alfabesi orta çağların sonuna kadar, Avrupa'nın tek ortak alfabesi olmuş ve tüm tıp, hukuk, fen ve güzel sanatlar Latin alfabesi ile yazılmıştır.

Latin alfabesi veya Roma alfabesi, Latin kültürünün temelini oluşturur. Latin alfabesi dünyada en çok kullanılan alfabedir. Ülkemizde Atatürk'ün yaptığı devrimler arasında yer alan yazı devrimi ile Arap alfabesi yerine Latin alfabesi temel alınmıştır.(1 Kasım 1928)

1.4. Kağıdın Bulunuşu

Yazı, önceleri taş duvarlara mağaralara ve kilden yapılmış tabletler üzerine yazıldı. Mısır'da bulunan papirüs adı verilen bitkiden elde edilen kağıt, yazının gelişimine ve yayılmasına katkıda bulundu. Üretimi az yapılan, bu nedenle değerli olan ve az bulunan kağıdın, sonraları üretiminin bollaşmasıyla yaygınlaştığı görülmüştür. Papirüs pahalıydı. Bu nedenle sadece kitap yapmakta kullanılıyordu. El yazması kitapların yazılması, resimlerinin yapılması uzun sürede mümkün olabiliyordu. Matbaanın ve kağıdın bulunmasıyla kolay okunan küçük kitaplar ortaya çıktı.

Batı Anadolu'daki Bergama krallığında Parşömen (Bergamon) kağıdı icat edilmiş ve bilgiler kalıcı hale getirilmiştir. Bugün halâ kullanılan parşömen kağıdı, hayvan derisinden elde edildi.

Kağıdın bulunuşu, bilim ve kültürün yayılarak gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Kilden yapılmış tabletler düşünüldüğünde kağıdın taşınma, saklanma ve üzerine yazı yazılma kolaylığı tartışılmazdır. Günlük yaşamda nerelerde ve ne zaman kağıt kullanıldığını düşünürsek en çok kullanılan ve ihtiyaç duyulan maddelerden biri olduğunu söylemekle abartmış olmayız.

Fotoğraf 1.8: Papirüs bitkisi

Fotoğraf 1.9: Papirüs

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, farklı uygarlıkların iletişimde kullandıkları simgeleri inceleyerek sunum yapabileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç gereçleri hazırladınız mı?➤ Farklı uygarlıkların iletişimde kullandıkları simgeleri ve anlamlarını incelediniz mi?➤➤ Bulduğunuz örnekleri tarih sırasına göre düzenlediniz mi?➤➤ Yaptığınız düzenlemelerle arkadaşlarınıza sunum yaptınız mı?	<ul style="list-style-type: none">➤ Görsel örnekler için internet ve eski uygarlıklara ait yazı örneklerinin olduğu kaynak kitapları kullanabilirsiniz.

KONTROL LİSTESİ

Farklı uygarlıklara ait yazı örneklerinden oluşan dosya hazırlayınız. Yaptığınız hazırlıkları aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, yazı örneklerini tarihsel sıra ile hazırlayabileceksiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç ve gereçlerinizi hazırladınız mı?		
2. Farklı uygarlıkların iletişimde kullandıkları sembolleri ve anlamlarını incelediniz mi?		
3. Bulduğunuz örnekleri tarih sırasına göre dosyaladınız mı?		
4. Yaptığınız araştırma sonunda sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sunum yapabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. M.Ö. 3000 yıllarında bulunması görsel yazılı iletişim sorununun çözülmesindeki en büyük aşama olmuştur.
2. Yazı, ilk kez tarafından bulunmuştur.
3. Doğu kültürüne ait, yazılı edebiyatın en önemli örnekleridikilen kitabelerdir.
4., Mısır uygarlığında kullanılan resim yazısıdır.
5. Yazı aracı olarak, taş ve ağaç yerineve kullanmaya başlayınca yazı kolaylıkla ve istenilen yere taşınabilir oldu.
6. Fenikelilerin insanlık tarihine en büyük katkıları yazısını bulmalarıdır.
7. Parşömen (Bergamon) kağıdının icadıyla yazı.....
8. Günümüzde kullanılan kağıdın ilk kez’de bulunduğu sanılmaktadır.
9. İlk defa kâğıt makinesi.....’da yapılmıştır.
10. Tekstilden yapılan, daha ucuzdur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, Rönesans dönemi grafik tasarım sürecini, sanatçıları, kullanılan malzemeleri, tasarımda kullanılan öğeleri inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Rönesans dönemi grafik tasarım ürünlerinin özelliklerini ve sanatçılarını tanıtabilecek sunum hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. RÖNESANS DÖNEMİ GRAFİK TASARIM

Bazı kaynaklara göre, ilk baskı 3.yy' da, tahta kalıplar kullanılarak Çin'de, diğer kaynaklara göre ise ilk matbaa, 15-16. yüzyıl İtalya'da Gutenberg tarafından icad edilmiştir.

Kesin olan, Avrupa'da matbaanın icat edilmesi ve kağıdın bulunması, rönesans ve reformun nedenlerinden biridir. Avrupa'da baskı, önce ağaç kalıplar kullanılarak yapılırdı. Kitap sayfasının tamamı ağaç kalıp olarak yapılırdı.

Gutenberg, tek tek metal harfleri dizerek yüksek baskı (tipo) tekniğini geliştirdi. Avrupa'da kağıt üretilmeye başlanınca bollaştı ve ucuzladı. Böylece daha önce elle yazılan kitaplar daha ucuz, daha hızlı ve daha fazla sayıda basılmaya başlandı. Kağıt üzerine yapılan baskı ile bilgi, kitap haline getirildikten sonra kolaylıkla taşınabilir ve paylaşılabilir olmuştur.

Grafik sanatların amacı, en sade tanımıyla mesaj iletmek ve mesajın görselleştirilmesi olarak tanımlanır. Bu tanımdan yola çıkılırsa, grafik sanatların ilk ve en önemli alanı olan afiş, çoğaltılmak için vardır. İletilmek istenen mesajlar, geniş halk kitlelerine baskıyla çoğaltılan afişlerle iletilir. Bu nedenle baskı, grafik sanatlar için çok önemlidir.

Rönesans öncesinde, kitap baskısında kullanılan ağaç baskı kalıpları Gutenberg'in tipo baskıyı bulmasından sonra sadece kitap resimleri için kullanılır oldu. Resmin çiziminde ağaç kalıplar kullanılır, boyama işlemi ise sonra yapılırdı.

Resim 2.1: Ağaç baskı

Resim 2.2: Ağaç baskı - Andrea MANTEGNA

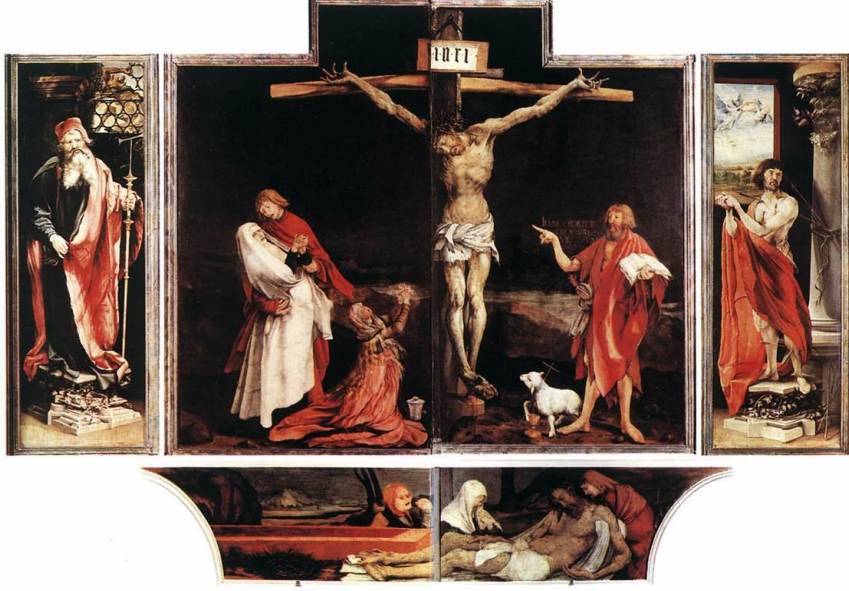
Önceleri, Uzak Doğu'da ağaç baskı kalıpları, kumaş üzerine desen basmak için kullanılırdı. Bugün hala Tokat ilimizdeki yazmalar üzerine desen basmak için aynı yöntem kullanılmaktadır. Ağaç baskı, ucuz ve kullanışlı olduğundan hızla yaygınlaşmıştır. Kağıdın yaygınlaşarak ucuz ağaç baskı ile bir arada kullanılmasıyla sanat eserleri çoğalmıştır.

Fotoğraf 2.1: Ağaç baskı kalıbı

Fotoğraf 2.2: Ağaç baskı yazma deseni

Resim 2.3:Ağaç baskı Matthias Grünewald

Avrupa'da Rönesans'a kadar sadece, dinsel resimler yapılırdı. Baskı makinesinin icat edilmesinden sonra kitaplarda bulunan resimler, ağaç baskı ile yapıldı.

Resim 2.4:Ağaç bask Martin WALDSEEMUELLER

Martin WALDSEEMUELLER' in, 16.yy.da ağaç baskı tekniği kullanılarak yaptığı haritalardan biri Anadolu Haritası'dır.

Resim 2.5: Bakır gravür

Francisco de Goya

Metal baskı yönteminde, önce bakır levha kullanılmıştır. Bakır, yumuşak bir metal olduğundan kolay kazınıyordu ancak aynı kalıp ile fazla sayıda baskı yapılamıyordu. Bu nedenle çinko levhalar kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde gravür sanatçıları hâlâ çinko levha kullanmaktadırlar.

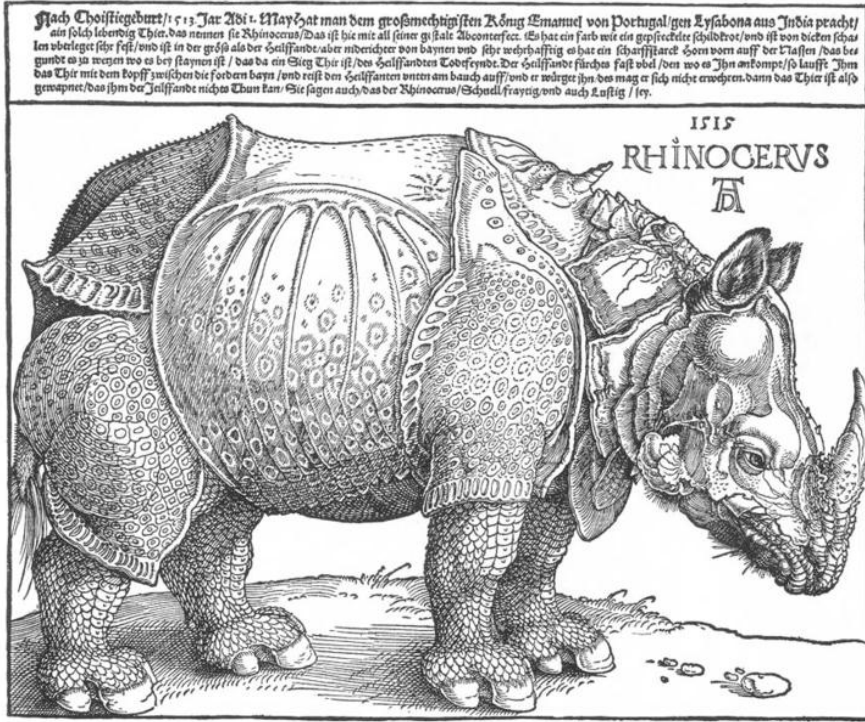
Matbaanın bulunduğu dönemde tipo baskı da bulunmuştur. Özellikle sanat eserlerinin, tıp, bitki, hayvan çizimlerinin yer aldığı bilimsel kitaplarda baskı kalitesi ve detaylı görüntü alınabilmesi açısından gravür tekniğinin bulunması son derece önemlidir. İstenilen her alanda çizimi yapılan resimler, gravür baskı ile kitaplardaki yerlerini almışlardır.

Resim 2.6: Gravür baskı Albrecht Dürer Resim 2.7: Gravür baskı Albrecht Dürer

15.yy'da ortaya çıkan gravür baskıdan söz edince Albrecht Dürer'den söz etmeden geçmek mümkün değildir. Metal üzerine ince uçlu malzemeler kullanılarak yapılan gravür baskıda en ince detayları dahi elde etmek mümkündür. Albrecht Dürer ile gravür baskı en üst seviyeye ulaşmıştır.

Oysa resim yapılmak üzere oyulan ağaç ve oymak için kullanılan malzemelerin yapısı gereği, gravür baskıdaki en üst seviye detaylara sahip olunamadığından istenilen görüntü kalitesi elde edilememiştir. Bu nedenle, ucuz, kolay elde edilebilir ve kolay işlenebilir olmasına karşılık bu yöntem özellikle kitap resimlemelerinde yerini gravür baskıya bırakmak zorunda kalmıştır.

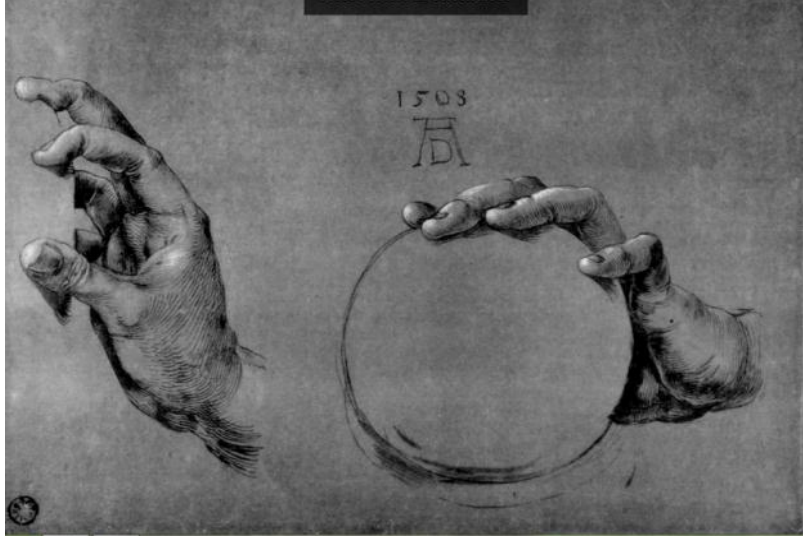
Resim 2.8: Gravür baskı

Albrecht Dürer

Resim 2.9: Ağaç baskı

Gravür baskı ile ağaç baskı resmin görüntü kalitesi ve her baskı türüne ait detayların nitelikleri örnek resimler üzerinde kolaylıkla görülebilir. Gravür baskıda, resmi çizen ve resmi kalıp üzerine kazıyan iki ayrı sanatçıdır. Sol köşeye resmi çizenin, sağ köşeye ise resmi kalıp üzerine kazıyan sanatçının adı yazılır.

Resim2.10: Gravür baskı AlbrechtDürer

Dürer'in en güçlü örneklerini verdiği gravür baskı ile en ince detaylarına hâkim olunan resimler sanat eserlerinin kaliteli röprodüksiyonlarında olduğu kadar bilimsel kitapların basımında da tercih nedeni olmuştur.

Resim 2.11: Albrecht Dürer

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, Rönesans dönemi sanatçıları ve döneme özgü olan grafik tasarım çalışmalarını tanıyabileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç ve gereçleri hazırladınız mı?➤ Rönesans dönemi grafik çalışmalarının sanatçıları araştırdınız mı?➤ Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?➤ Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleri ile ilişkilerini incelediniz mi?➤ Araştırma sonuçlarını topladığınız her örneğin altına yazdınız mı?➤ Çalışmaları dosyalayarak sunum yaptınız mı?	<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırmanız için grafik tasarım dergilerini ve interneti kullanabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki '**Öğrenme Faaliyeti**'ne geçiniz.

KONTROL LİSTESİ

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde uyguladıysanız EVET, uygulayamadıysanız HAYIR kutucuklarını işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç ve gereçlerinizi hazırladınız mı?		
2. Rönesans dönemi grafik çalışmalarının sanatçıları araştırdınız mı?		
3. Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?		
4. Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleriyle olan ilişkilerini incelediniz mi?		
5. Elde ettiğiniz sonuçları her örneğin altına not ettiniz mi?		
6. Çalışmalarınızı dosyalayarak sunum yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz. İşaretlediğiniz “EVET” ler kazandığımız becerileri ortaya koyuyor. “HAYIR” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız.

Cevaplarınızın hepsi “EVET” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Avrupa'da matbaanın icat edilmesi ve kağıdın bulunması,
..... nedenlerinden biridir.
2. Kağıt üzerine yapılan baskı ile bilgi, haline getirildikten sonra kolaylıkla taşınabilir ve paylaşılabilir olmuştur.
3. Grafik sanatlar, için vardır.
4. Uzak doğu'da kumaş üzerine, ilimizde yazmalar üzerine desen basmak için –aynı yöntem- ağaç baskı kalıpları kullanılırdı.
5. Gravür baskı en üst seviyeye, ile ulaşmıştır.
6. Bakır gravür, kolay kazınır ancak
..... olduğundan aynı kalıp ile fazla sayıda baskı yapılamaz.
7. Ağaç baskı ile, oyulan ağaç ve oymak için kullanılan malzemelerin yapısı gereği elde edilemez.
8. Metal üzerine ince uçlu malzemeler kullanılarak yapılan
....., en ince detayları elde etmek mümkündür.
9. Gravür baskıda, ve
..... iki ayrı sanatçıdır.
10. Gravür baskı, sanat eserlerinin olduğu kadar, basımında da tercih nedeni olmuştur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında Endüstri dönemi ve sonrası grafik tasarım sürecini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Endüstri döneminde grafik tasarımın neden ve nasıl etkilendiğini araştırınız.

3. ENDÜSTRİ DÖNEMİ VE DÖNEMLERDE GRAFİK SANATI

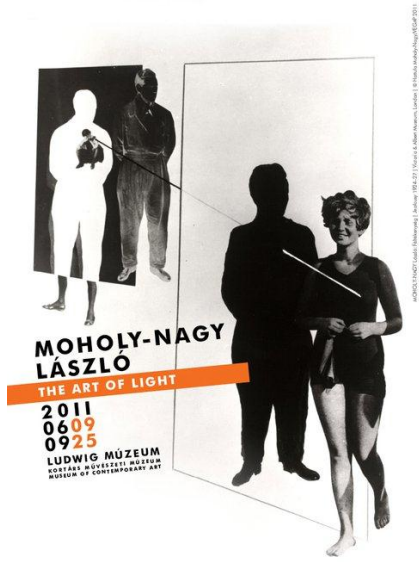
3.1. Fotoğrafın Bulunuşu

Üretim, insan gücü ve aletlerle yapılıyordu. Rönesans ve reform hareketleri bilimsel ve teknik gelişmelerin yolunu açtı, yayılmasını sağladı. Yazı ve kitaplarla paylaşılan bilgi geliştirildi, teknolojinin hizmetine sunuldu. Üretim sürecindeki aletlerin yerini makineler aldı. Tarımda kullanılan teknoloji ile insan ve hayvan gücüne olan ihtiyaç azaldı. Nüfus köyden kente iş gücü olarak göç etti. Buharlı gemi ve lokomotiflerle o güne kadar ulaşılamayan, gidilemeyen yerlere gidildi, gidilen her yere tüketim kültürü taşınmış oldu. Kentleşme hızlandı, küçük dükkânların yerini fabrikalar aldı.

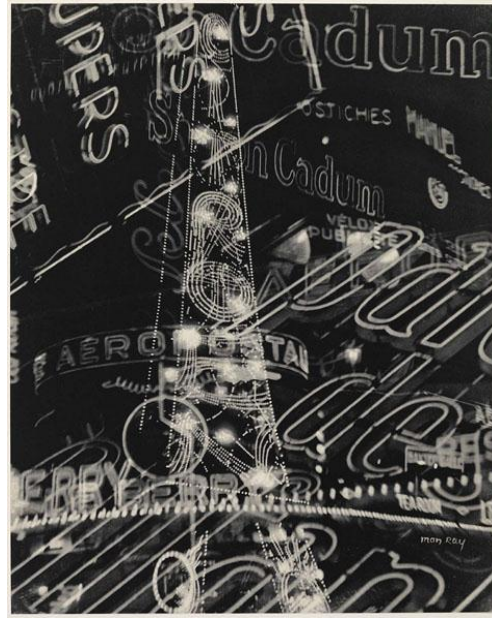
1798'de Nicholas-Louis Robert tarafından kâğıt, makine ile hızla ve çok sayıda üretilir oldu. Artan ve kolaylaşan kitap basımı ile okuma yazma oranı yükseldi. Geliri artan eğitimli sınıf ile yeni kavramlar, yeni iş alanları, yeni ürün ihtiyaçları ortaya çıktı. Bu ürünlerin tanıtılması, ulaştırılması, satılması için geleneksel yöntemler terk edildi. Yeni pazarlama ve reklam anlayışı benimsendi.

Günümüz grafik tasarımı en yoğun biçimiyle İngiltere'de 18.yy.da gerçekleşen Endüstri-Sanayi Devrimi ile başlar.

Fotoğraf 18 Ağustos 1839 tarihinde icat olarak kabul edildi. Ölümüne karşı, ölümsüz olma isteği ile portreleri belgelemek amacıyla kullanıldı. Gelişen baskı teknikleriyle kendini portre fotoğrafçılığından kurtardı. Temeldeki belgeleme işlevini saklı tutarak, sanat kaygılarıyla kendine farklı konular ve teknikler buldu. Fotoğraf, resme karşı nesneyi daha gerçekçi biçimde ifade ettiği için hızla grafik tasarım ve reklamcılık içindeki vazgeçilmez yerini aldı.

Fotoğraf 3.1: Moholy-Nagy László

Fotoğraf 3.2: Man Ray

Fotoğraf 3.3: Man Ray

Man ray, fotoğrafın yanında farklı teknikler (fotogram, kolaj, rölyef vb.) kullanarak grafik tasarımın en önemli alanı olan afişlerde istediği etkiyi yakalarken fotoğrafçılığın sınırlarını da zorlamıştır.

Fotoğrafın en güçlü yanı, insanları gördükleri şeyin doğru olduğuna inandırmasıdır. Bu gücünü ispatlayan fotoğraf, bir süre sonra kendisini yeni arayışlar peşinde olan sanatçının yaratıcılığına bırakır.

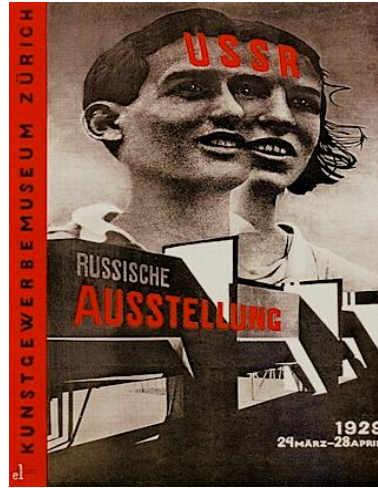

Kolaj 3.1: Gustav Klutsis

Kolaj 3.2: Gustav Klutsis

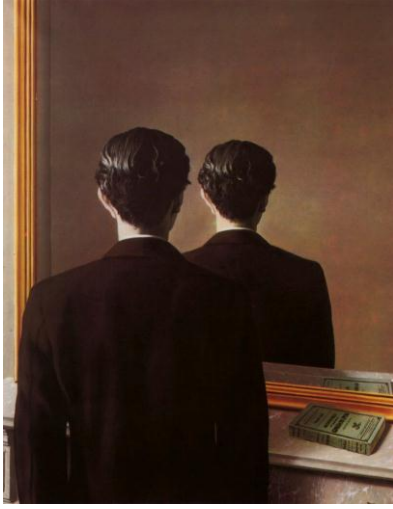
Klutsis, Stalin dönemi Rusya'da iktidarın ideolojisine uygun afişler tasarlamıştır. Afişlerinde, fotoğraf ve kolajı birlikte kullanmıştır.

Fotoğraf 3.4: Lissitzky

Lissitzky, grafik tasarımın birçok alanında çalıştı. 1890-1941 yılları arasındaki çalışmalarında Rusya'nın iktidar propagandasını yapmıştır. Çalışmalarının 20. yüzyılın grafik sanatına yön verdiği söylenir.

19. Yüzyılda fotoğrafın bulunuşu, görsel imgelerin reproduksiyon yoluyla kopyalanma sürecini başlatmış oldu.

Fotoğraf 3.5: Rene Magritte

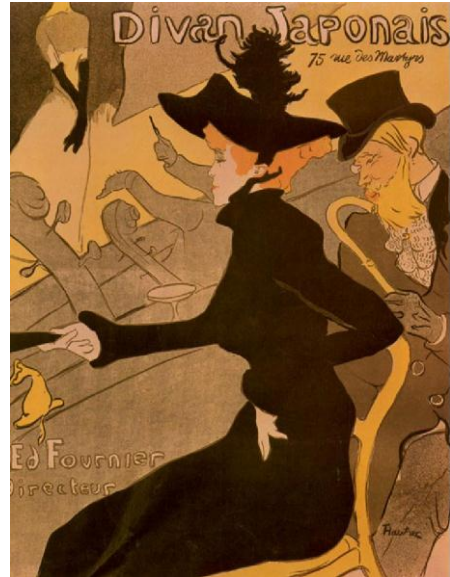

Fotoğraf 3.6: Andy Goldsworthy

Fotoğraf olmasaydı 'gerçek üstü' akımın en güçlü temsilcilerinden Rene Magritte ve Andy Goldsworthy'nin 'land art' çalışmaları hakkında bir fikrimiz olabilir miydi?

Grafik 3.1: İhap Hulusi GÖREY

Grafik 3.2: Tolous Loutrec

Baskı tekniklerinin ilerlemesi, fotoğrafın gelişimi ve tipografinin önem kazanması ile grafik tasarım kendi görsel dilini oluşturarak resimden ayrılmıştır.

3.2. Litografinin Bulunuşu

Fotoğraf 3.7: Litografi taş kalıbı

Litografi (taş-düz baskı) tekniğidir. Litografi, kitap baskıları, afişler dışında sanat eserlerinin röprodüksiyon baskılarında da kullanılmıştır. Tek renkli baskılarla birlikte, birden fazla rengin kullanıldığı büyük boy afiş baskıları yapmak mümkündür. Litografi-taş baskı-çalışan sanatçılara Theodor Gericould, Dalcroix, Goya ve Daumier'i örnek verebiliriz.

Resim 3.1: Goya

Grafik 3.3: Loutrec

Resim 3.2: Delacroix

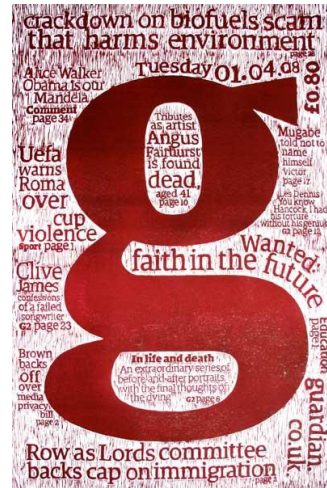
Teknolojik yeniliklerin endüstri devrimi ile birleşmesi, yeni baskı tekniklerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sanatçılar, baskı tekniklerini sadece grafik tasarımın ifade aracı olarak değil, sanatsal çalışmalarında da kullanmışlardır.

3.3 Tipografinin Bulunuşu

Baskı yoluyla çoğaltmanın, ilk kez tahta kalıplar kullanılarak 8.ve 9. yüzyıllarda Çinliler tarafından yapıldığı bilinir. Avrupa’da baskının tarihi ise, Rönesans döneminde Gutenberg ile başlar. Gutenberg, ‘hareketli matbaa’ ile yerleri değiştirilebilen tek tek metal harfler, resimler-şekilleri gösteren klişeler kullanmıştır. Endüstri devriminden sonra modern baskı makinelerinin temelini oluşturan tipo baskı, günümüzde sadece küçük boyutlu çalışmalarda (kartvizit) kullanılır.

Fotoğraf 3.8: blog.evdetasarim.net

Grafik 3. 4: Mark Andrew Webber

Tipografî, adını tipo baskı (yüksek baskı) tekniğinden alır. Ancak günümüzde estetik kaygılarla tasarım anlayışının, ifadenin biçimsel anlatımı ve deneysel bir uygulama alanı olarak ele alınır. Özellikle küçük boyutlu çalışmalarda (kartvizit) kullanımı kolay ve pratiktir.

3.4 Arts and Crafts Akımı (Sanat ve El Sanatları)

19. yüzyılın sonunda İngiltere’de ortaya çıkan sanat akımıdır. Endüstri devrimi döneminde, bilimsel ve teknik gelişmelerin olanakları ile ucuz, hızlı üretilen ancak estetik kaygı taşımayan, birbirine benzeyen ürünler verilmiştir.

Resim 3.3: William Morris

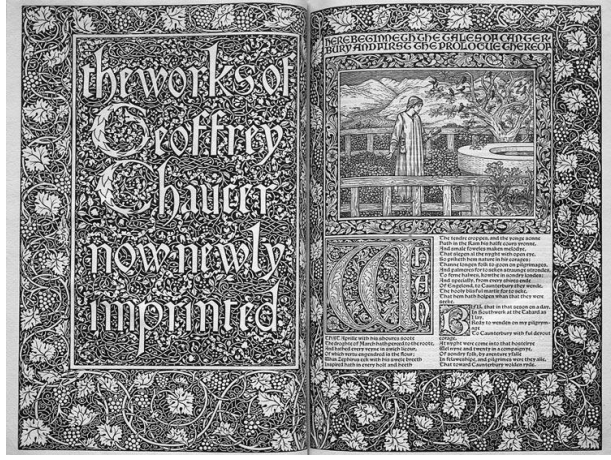

Resim 3.4: William Morris

Tipografide ucuz ve hızlı üretim, giderek artan yozlaşmaya neden olmuştur. William Morris önderliğindeki bir grup sanatçı, seri olarak üretilen nitelsiz, kaba ürünlere karşı çıktılar. Bunun karşısında, Orta Çağ zanaat geleneğini canlandırarak endüstri devrimi ürünlerine karşı geçmişin el sanatlarını benimseyerek değerli bulmuşlardır. Günümüzde de moda ve giysi tasarımı alanında seri olarak üretilen konfeksiyon ürünlerine karşı, kişiye özel ve tek olarak tasarlanan giysiler daima daha değerli bulunur.

Resim 3.5: William Morris

Grafik3.5: William Morris

Arts and Crafts hareketi, el emeği ile üretilen tasarımların, toplumun geniş kesimleri tarafından paylaşılmasını savunmuştur. Ancak makineleşme ile hızlı ve ucuz üretimin karşısındaki el emeği çalışmalarının uzun sürede üretilmesine ve pahalı kalmasına engel olmamıştır.

Fotoğraf 3.9: Red House" (Kırmızı Ev)

Fotoğraf 3.10: Philip Webb

Filip Webb ve William Morris'in yapımında kıvıll tuğlalar kullanıldığı için 'Kırmızı Ev' adını alan bu mimari tasarım, Arts and Crafts akımının en güçlü ve ilk eseridir. Dönemin sanatçılarının yaptıkları tasarımlardaki ortak yön, Orta Çağ resimlerini kullanmış olmalarıdır.

Resim 3.11: Ford Madox Brown

Akımın resim sanatçısı olan Maddox Brown'un, gotik anlayıştaki resimleriyle kendinden sonra gelen ressamlar tarafından örnek alındığı söylenir.

Resim3.12: Dante Gabriel Rosetti

Dante Gabriel Rosetti, yaptığı resimlerde edebiyat metinleri ve şiirleri birleştirmiştir.

3.5 Art Nouveau Akımı (Yeni Sanat Akımı)

1896 yılında Fransa'da ortaya çıkan Art Nouveau akımının kökeni Art and Crafts akımına dayanır. Art Nouveau'nun mimarideki en karakteristik özelliği, yapı malzemesi

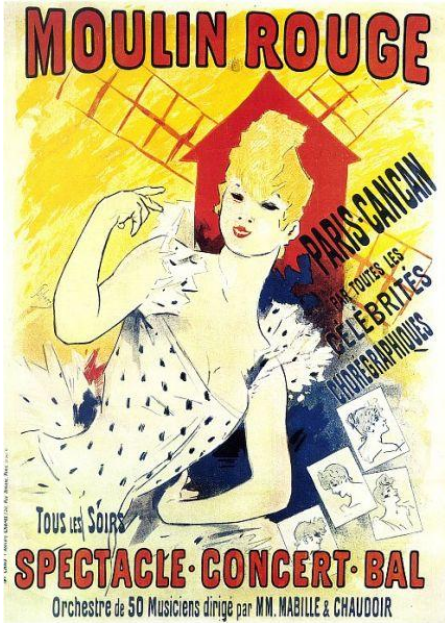
olarak demir ve vitrayın kullanılmasıdır. Eyfel Kulesi dönemin en karakteristik yapılarından, vitray ise önemli detaylarından biridir.

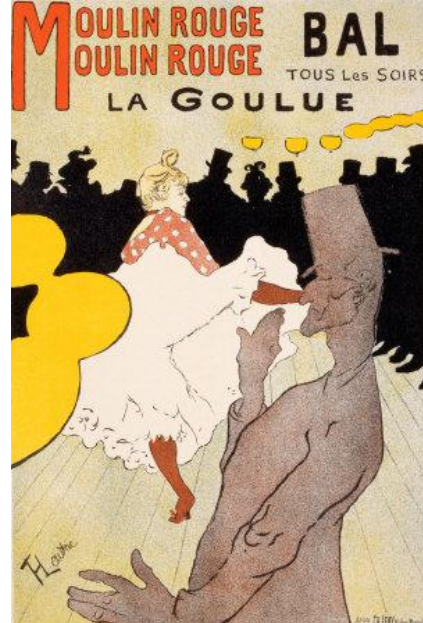
Fotoğraf 3.11: Vitray

Art Nouveau, daha çok geçiş üslubu olarak değerlendirilir. Bu anlayışın mimari örneklerinde demir hem taşıyıcı hem de dekoratif öge olarak kullanılır. Günümüzde, günlük yaşamda, 'ferforje' olarak adlandırılan birçok eşyanın yapımında işlevselliğinin yanında, estetik formlarla kullanılan demir çalışmaları bu akımın çizgilerini taşır.

1890' larda Fransız Jules Cheret, Henri De Toulouse-Lautrec ve Pierre Bonnard gibi sanatçılar, tiyatro ve gösteri tasarımlarıyla günümüzün reklam afişlerinin ilk örneklerini vermişlerdir. Afiş çalışmalarında, simetrik olmayan dalgalı çizgiler ve çiçek motifleriyle grafik sanatları etkilemiştir.

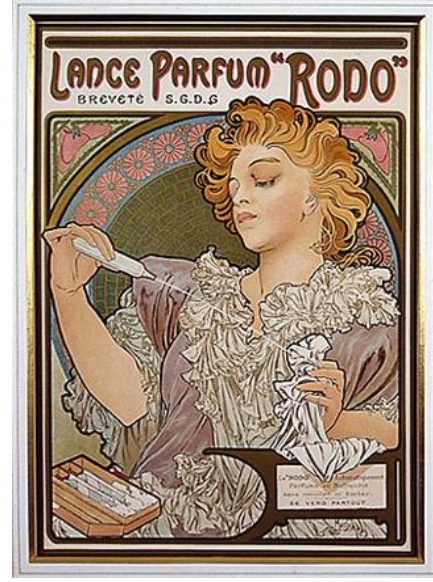
Grafik 3.6: Jules Cheret

Grafik 3.7: Toulouse-Lautrec

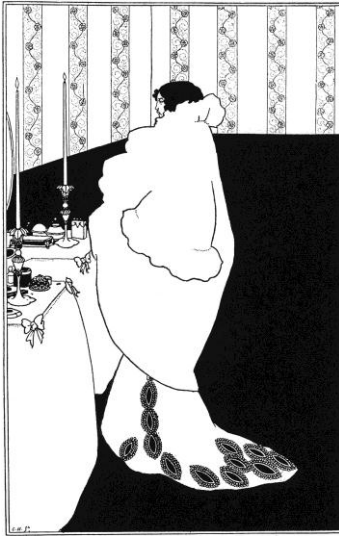

Grafik 3.8: Pierre Bonnard

Grafik 3.9: Alphonse Mucha

Art Nouveau, mimarlık, dekorasyon, mobilya, resim ve el sanatlarında kendini gösterince halk yaşamında da istediği yeri almıştır. Doğu kültürünün ve doğanın etkilerinin görüldüğü işlevselliğinin yanında dekoratif özellikler taşıyan çalışmaların en belirgin özellikleri, bitkisel motifler, kıvrılan hatlar, akıcı formlar, dalgalanan yumuşak çizgilerdir. Resim sanatındaki temsilcileri, Gustav Klimt, Aubrey Beardsley, Van de Valde'dir. Art Nouveau sanatçıları doğadan esinlenerek, bitkisel motifler, kadın figürleri, kıvrılan yumuşak çizgilerle birçok alanda kullanılmıştır.

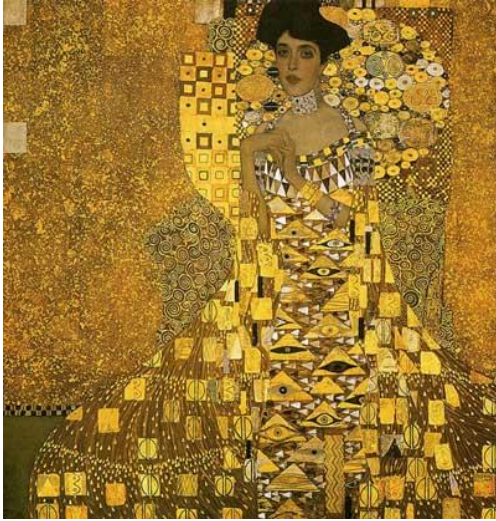
Grafik 3.10: Aubrey Beardsley

Grafik 3.11: Aubrey Beardsley

Bu dönem, ticaretin canlanması, ulaşım ve iletişim teknolojisi ile kültürler arasında alışverişe neden olmuştur. Avrupa ve Uzak Doğu arasındaki bu iletişimden sanat alanı da

payına düşeni almıştır. Uzak Doğu'nun baskıda kullandıkları araçlar ve teknikler Avrupa'ya gelmiştir. Kuşkusuz geleneksel anlayışını sanat alanında da sürdüren Japonya da yeniliği savunan bu akımı ve sanatçılarını tanımıştır.

Resim 3.13: Gustav Klimt

Resim 3.14: Gustav Klimt

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, Endüstri dönemi ve sonrası dönemlerdeki sanatçıları ve döneme özgü olan grafik tasarım çalışmalarını tanıyabileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç ve gereçleri hazırladınız mı?➤ Endüstri dönemi grafik çalışmalarının sanatçıları araştırdınız mı?➤ Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?➤ Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleri ile ilişkilerini incelediniz mi?➤ Araştırma sonuçlarını topladığınız her örneğin altına yazdınız mı?➤ Çalışmaları dosyalayarak sunum yaptınız mı?	<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırmanız için grafik tasarım dergilerini ve interneti kullanabilirsiniz.

KONTROL LİSTESİ

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde uyguladıysanız EVET, uygulayamadıysanız HAYIR kutucuklarını işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç ve gereçlerinizi hazırladınız mı?		
2. Endüstri dönemi grafik çalışmalarının sanatçıları araştırdınız mı?		
3. Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?		
4. Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleriyle olan ilişkilerini incelediniz mi?		
5. Elde ettiğiniz sonuçları her örneğin altına not ettiniz mi?		
6. Çalışmalarınızı dosyalayarak sunum yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Günümüz en yoğun biçimiyle 'de 'da gerçekleşen Endüstri-Sanayi Devrimi ile başlar.
2.,afişlerinde, fotoğraf ve kolajı birlikte kullanmıştır.
3. Seri olarak üretilen niteliksiz, kaba ürünlere akımı karşı çıkmıştır.
4., çalışmalarının 20. yüzyılın grafik sanatına yön verdiği söylenir.
5. 1890' larda ve gibi sanatçılar,tiyatro ve gösteri tasarımlarıyla günümüz reklam afişlerinin ilk örneklerini vermişlerdir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında Yirminci yüzyıl ve sonrası dönemin grafik tasarım sürecini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yirminci yüzyıl ve sonrası dönemin grafik tasarım çalışmalarının en belirgin özellikleri nelerdir. Araştırmınız.

4.YİRMİNCİ YÜZYIL VE SONRASI DÖNEMLERDE GRAFİK SANATI

20.yy. da temel görüntü öğelerini resim sanatından alan grafik tasarım, toplumun siyasi yapısından, teknolojik gelişimlerden, tüketim alışkanlıklarından, resim, edebiyat ve düşünce akımlarından en çok etkilenmiş olan sanat alanıdır. Bu etkilenmeyi, dönemlere ait afişleri izleyerek görmek mümkündür.

Basılı yayınların artan üretimi, grafik tasarım aracılığıyla iletişimin önem kazanmasına neden olmuştur. Basılı yayınlarla bilgi akışı hızlanmış, yayıncılık, reklamcılık ve afiş tasarımı hızla gelişmeye başlamıştır. Alois Senefelder'in 1799'da bulduğu litografik baskı (taş baskı) tekniğinin geliştirilmiş biçimi olan ofset baskı, 20 yy'da en çok kullanılan baskı çeşididir. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra daha ince grenli kalıplar ve hassas çalışan baskı makineleriyle ofset baskının kalitesi artmıştır. Geliştirilen ofset baskı tekniği üzerinde durmamızın nedeni, grafik tasarımın ürünlerinden olan, afiş, gazete, dergi ve kitapların neredeyse tamamının basımında kullanılır olmasıdır. Ofset baskı tekniğinin geliştirilmesi, grafik tasarım için son derece önemli ve vazgeçilmez hâle gelmiştir.

Şimdi, grafik tasarımı etkileyen ve biçimlendiren sanat akımlarına dönelim. Avrupa'da birçok sanatçı ve düşünür, geleneksel düşünce ve değerlere karşı çıkarak yeni anlatım biçimleri aramaya başladı. Endüstri devrimiyle ortaya çıkan İngiltere'deki Art and Craft anlayışını, Almanya'da Walter Gropius, Paul Klee ve Wassily Kandinsky gibi ünlü ressamların da katıldığı **Bauhaus**'u (yapı evi) başlattı. Bauhaus, özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan toplumsal değişimin sonucu olarak sanatın günlük yaşama girmesidir. El sanatlarının azalması ve üretilen biçimlerin bozulması sonucunda ortaya çıkan bir akımdır. Bauhaus'un kurucusu mimar Gropius, sanat ve zanaatı birleştiren fonksiyonel, ucuz ve kalıcı ürünlerin stil olması gerektiğini söylemiştir. Estetik kaygılar taşıyan bu ucuz ürünlerle geniş halk kitlelerinin buluşması sağlandı. Sanatın herkesin hakkı olduğunu savundu. Bugün okutulan 'Temel Tasarım' dersinin kökeni Bauhaus'a dayanır.

Fotoğraf 4.1: Gropius

Fotoğraf 4.2: Gropius

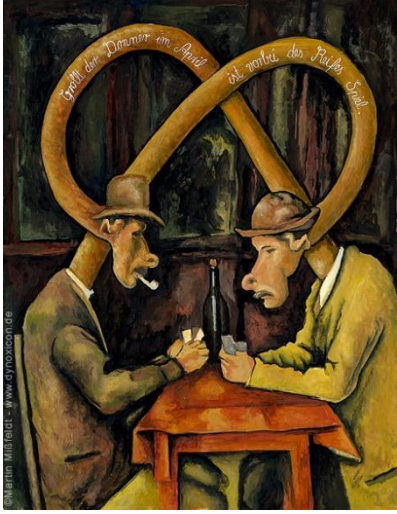
Bauhaus okulunda ders veren Moholy-Nagy, tipografi ve fotografiyi ayrı ayrı ve bir arada kendine özgü anlatım dilini kullanarak, Bauhaus'da görsel iletişim konularına ilgi duyulmasını sağlamıştır. Moholy-Nagy grafik tasarımda ve özellikle afişte, yazıyla fotoğrafın nesnel bütünlük içinde mesajı hemen ilettiğini görmüştür. Bauhaus'un, yazı karakterine getirdiği yeniliklerle grafik tasarıma katkısı büyüktür.

Grafik 4.1: Moholy-Nagy

20.yy sanat akımlarından olan Kübizm, kendisinden önce var olan nesnel gerçekliğe dayalı resim anlayışına karşı çıktı. 20. yüzyılın başında Picasso, Lhote, Leger gibi ressamlar, yaptıkları çalışmalarla günümüz grafik sanatının temellerini attılar.

- Kübizmin önemli sanatçıları Cezanne, Braque ve Picasso, kolaj tekniğini kullanarak yaptıkları çalışmalarına yazı da ekleyerek afiş niteliğinde resimler yaptılar. Grafik tasarıma yaptıkları en büyük katkı, bu yeni ifade biçimleridir.

Resim 4.1: Cezanne

Resim 4.2: Braque

Resim 4.3: Picasso

- Gelecekçilik (fütürizm), 20.yy başlarında İtalya'da ortaya çıkmıştır. Değişim konusunda sanatın da yaşam ile paralellik içinde olması gerektiğini savunur. Eski sanat anlayışının yıkılarak, yeni biçimlerin, yeni anlatım olanaklarının benimsenmesi gerektiğini ileri sürer. Resimlerinde hareketi, değişimi ifade etmek için nesnenin kontur çizgilerini de değiştirdiler, hareketlendirdiler.

Umberto Boccioni, Carlo Carra, Luigi Russolo, Giacomo Balla, Şair Filippo Tommaso Marinetti liderliğindeki gelecekçilik, akımın sanatçılarıdır.

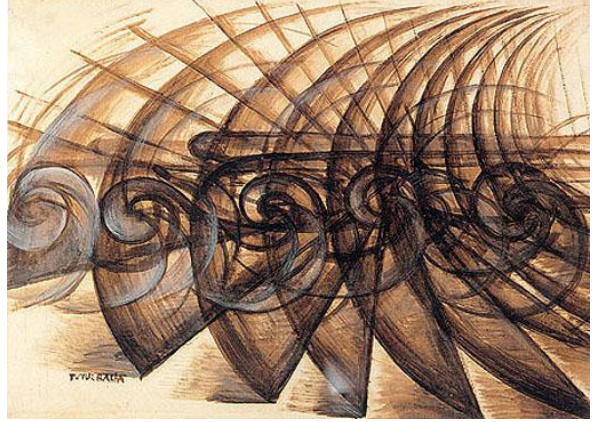
Resim 4.4: Umberto Boccioni

Resim 4.5: Carlo Carra

Resim 4.6: Luigi Russolo

Resim 4.7: Giacomo Balla

- Yapımcılık (konstrüktivizm), 1914 yılında Rusya'da ortaya çıkan sanat anlayışıdır. Aslında mimari bir akım olan yapımcılık, resim ve heykel sanatında da egemen olmuştur. Yalın çizgi ve malzemeler kullanılan çalışma, teknik temeller üzerine kurulmuştur. Fotoğrafın kullanımı, konstrüktivist sanatçılarla 2. Dünya Savaşı ile başlamıştır. Devlet ideolojisini benimseyen sanatçılar çalışmalarında bu düşüncelerini sergilemişlerdir.

Grafik 4.2: El Lissitzki

Fotoğraf 4.3: Vladimir Tatlin

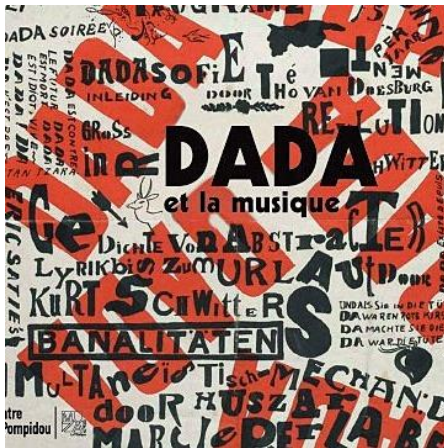

Grafik 4.3: Aleksandr Rodçenko

Grafik 4.4: Hans Arp

- Dadaizm, kültürel ve sanatsal bir akımdır. Dada, Dünya Savaşının barbarlığına, sanat alanındaki ve gündelik hayattaki entelektüel katılığa bir protesto olmuştur. Akımın özelliği, mantıksızlık ve var olan sanatın reddedilmesidir. Grafik tasarımlarda bir tuval üzerine gazete kupürleri, renkli kâğıt parçaları ya da fotoğraf parçalarının yapıştırılıp düzenlenmesinden oluşan kolaj ve fotomontaj teknikleri, ilk kez o yıllarda Dadacılar tarafından geliştirildi. Bu yeni teknikler 1924'te Paris'te başlayan gerçeküstücülük akımı sırasında da yaygın biçimde kullanıldı. İsviçre'de Hans Arp, Hugo Ball ve Tristan Tzara Dada, akımın önemli sanatçılarıdır.

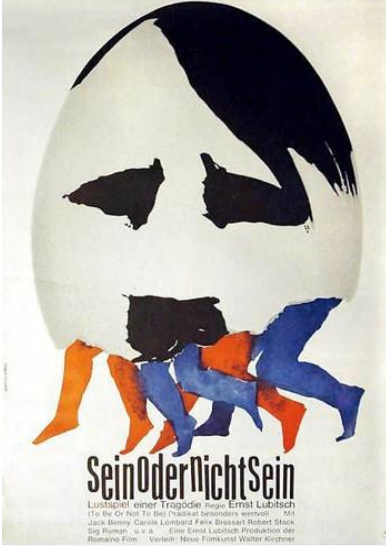
Grafik 4.5: Hugo Ball

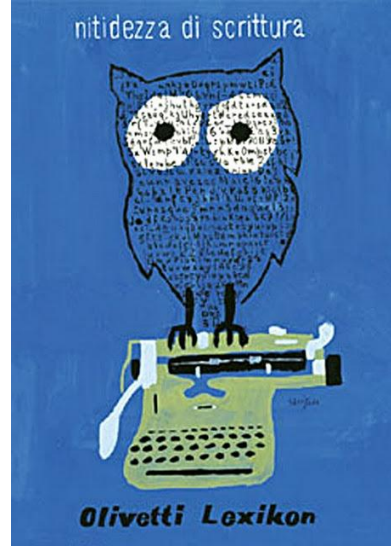
Grafik 4.6: Tristan Tzara

Dadaizm, yozlaşan Avrupa toplumunu, savaşları, gelenekleri, din ve sanatı protesto ederken, sanat alanında yeni ve deneysel ifade olanaklarının peşine düşmüştü. Bu sanat akımları kısa zamanda grafik sanatları da etkiledi.

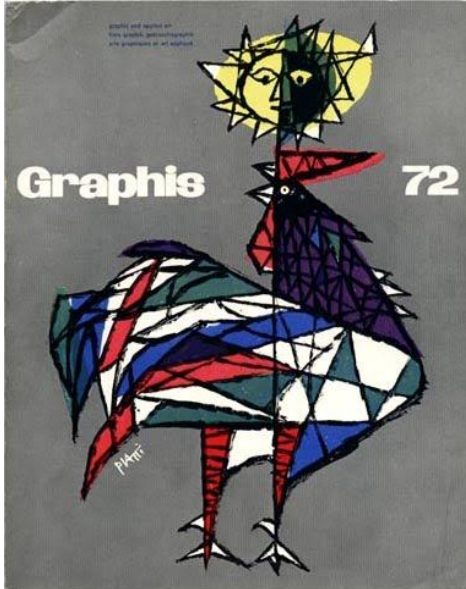
20. yy başında Picasso, Lhote, Leger, Clave gibi ressamların, çalışmalarıyla grafik tasarıma yön verdiklerini biliyoruz..Ancak daha sonra Hans Hilmann, Savingnac Celestino Piatti, Roland Searle, Hans Falk, Crosby-Fletcher-Forbes sadece grafik tasarım çalışmalarlarıyla tanındılar.Böylece grafik tasarım, grafik sanatçılarının çalışmalarıyla bağımsızlığını ilan etmiş olurken afiş, resim sanatından bağımsız kendi görüntü dilini oluşturdu.

Grafik 4.7: Hans Hilmann

Grafik 4.8: Savingnac Celestino Piatti

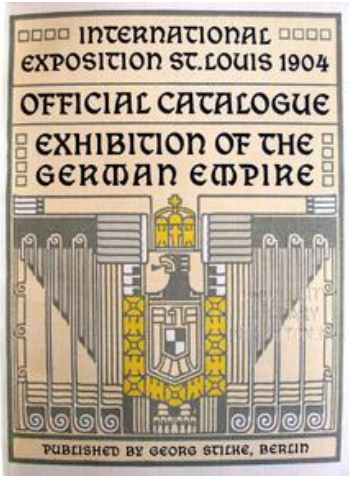

Grafik 4.9: Roland Searle

Grafik 4.10: Hans Falk

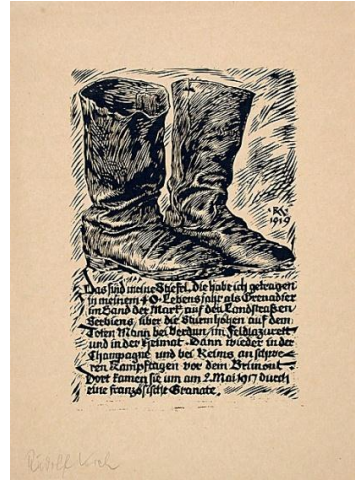
Art and Craft döneminde Almanya, Avrupa'nın en ileri basım teknolojisine sahipti. Çok sayıda yeni basım karakterlerinin geliştirilmesiyle, tipografi grafik sanatların vazgeçilmez bir ögesi durumuna geldi.

Grafik 4.11: Peter Behrens

Grafik 4.12: Otto Eckmann

Grafik 4.13: Rudolf Koch

Almanya'nın önde gelen grafik tasarımcıları olan Peter Behrens, dünyanın ilk büyük endüstriyel tasarımcısı olarak kabul edilir.

Pop art, 1950 yıllarında İngiltere ve Amerika'da ortaya çıkan sanat akımıdır. Soyut dışı vurumculuğa karşı olarak gelişmiştir. 1950' li yıllarda popüler kültürü eleştirmek için yola çıkan akımın en önemli temsilcisi Andy Warhol'dur.

Grafik 4.14: Andy Warhol

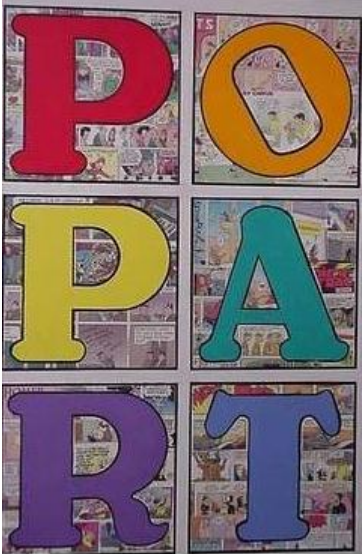
Grafik 4.15: Andy Warhol

Grafik tasarım ile ilişkisi, seri üretimin, baskı tekniklerinin ve seri üretim nesnelерinin sıkça kullanıldığı bir sanat akımı olmasından kaynaklanır. Resimlerini ipek baskı (serigraf) tekniği ile çoğaltmıştır.

Grafik 4.16: Marcel Duchamp

Marcel Duchamp, Amerika'daki pop ve kavramsal sanatın temsilcilerindedir. Hazır malzemeler kullanarak yaptığı çalışmalarını sanat eseri olarak sunarak pop sanatın içindeki yerini almıştır.

Grafik 4.17: Richard Hamilton

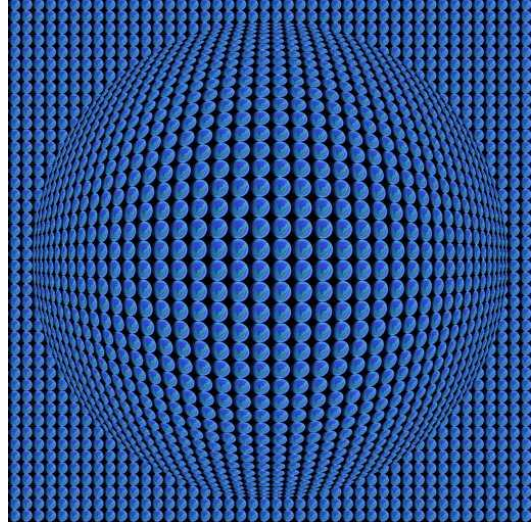
Kolaj 4.1: Richard Hamilton

Farklı koşullarda gelişen İngiliz pop sanatı, Richard Hamilton'un etkili olduğu bir dönemle başlar.

- Op (optik) art, 1960'larda görülen bir resim akımıdır. Resmin öğeleri göz yanılsamaları oluşturacak şekilde kullanılır. Resminin rastlantıyla oluşturulmasına karşı olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle sanat yapıtının kurallarının olması ve bilimsel olarak düzenlenmesi gerektiğini savunmuştur. Josef Albers ile Vasarely'nin temsil ettiği op-art, optik yanılsamalara dayanan çalışmalardır.

Grafik 4.18: Victor Vasarely

Grafik 4.19: Victor Vasarely

Bilgisayar teknolojisi, grafik tasarımı etkilemiştir. Bilgisayar teknolojisiyle birlikte hızla yapılabilen sayfa tasarımı ve kurulan sayfa düzeni grafik sanatların yeni estetik arayışlara girmesine neden olmuştur. Fotoğrafın icadıyla özgürleşen ressamlar ve konu seçimleri gibi.

- 1960'lı yıllarda, ürün çeşitliliği ve bu ürünlerin tanıtılmasının gerekliliği reklamcılığın gelişmesini ve önem kazanmasını sağlamıştır. Ressamların, doğayı taklit eden nesnel gerçekliği resimlemekten vazgeçmeleri gibi, reklamcılar da ürünün tanıtımında, akılda kalmasını sağlamak, farklılığını ortaya koyabilmek için ilginç ve dikkat çekici tasarımlar kullanmışlardır.

Grafik 4.20: Jock Kinneir

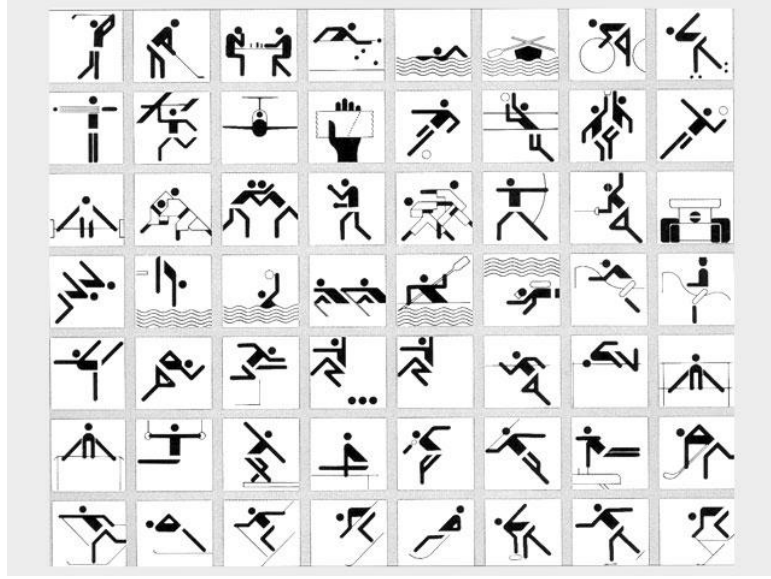

Grafik 4.21: Ken Garland

Grafik 4.22: Raymond Savignac

- 1970'lerin ve 1980'lerin ünlü grafik sanatçıları arasında, Alman Otl Aicher, Michael Schirner, Hollandalı Gert Dumbar, İtalyan Francesco Saroglia, İsviçreli Wolfgang Weingart, ABD'li April Greiman, Brad Holland ve Neville Brody sayılabilir.

Grafik 4.23: Otl Aicher

Size tanıdık gelen bu simgeler, günümüzde kullandığımız pigtoqramların yaratıcısı olan grafik sanatçısı Otl Aicher'e aittir.

Grafik 4.24: Francesco Saroglia

Grafik 4.25: Gert Dumbar

Fotoğraf 4.4: Wolfgang Weingart

Kolaj 4.2: April Greiman

İllüstrasyon 4.1: Brad Holland

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, yirminci yüzyıl ve sonrası dönemi sanatçıların ve döneme özgü grafik tasarım çalışmalarını tanıyabileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç ve gereçleri hazırladınız mı?➤ Yirminci yüzyıl ve sonrası dönemi grafik çalışmalarının sanatçıların araştırdınız mı?➤ Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?➤ Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleri ile ilişkilerini incelediniz mi?➤ Araştırma sonuçlarını topladığınız her örneğin altına yazdınız mı?➤ Çalışmaları dosyalayarak sunum yaptınız mı?	<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırmanız için grafik tasarım dergilerini ve interneti kullanabilirsiniz.

KONTROL LİSTESİ

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde uyguladıysanız EVET, uygulamadıysanız HAYIR kutucuklarını işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç ve gereçlerinizi hazırladınız mı?		
2. Yirminci yüzyıl ve sonrası dönemi grafik çalışmalarının sanatçıların araştırdınız mı?		
3. Döneme ait grafik tasarım çalışmalarında kullanılan malzemeleri incelediniz mi?		
4. Tasarımda kullanılan öğelerin birbirleriyle olan ilişkilerini incelediniz mi?		
5. Elde ettiğiniz sonuçları her örneğin altına not ettiniz mi?		
6. Çalışmalarınızı dosyalayarak sunum yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz. İşaretlediğiniz “EVET” ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. “HAYIR” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız.

Cevaplarınızın hepsi “EVET” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1., 20 yy'da en çok kullanılan baskı çeşididir.
2. Bugün okutulan 'Temel Tasarım' dersinin kökeni 'a dayanır.
3. Cezanne, Braque ve Picasso, parçaladıkları görüntülerle tekniğini kullanarak yaptıkları çalışmalara kolaj da ekleyerek afiş niteliğinde resimler yaptılar.
4. Yapımcılık (.....), 1914 yılında Rusya'da ortaya çıkan sanat anlayışıdır.
5., grafik tasarım ile ilişkisi, seri üretimin, baskı tekniklerinin ve seri üretim nesnelerinin sıkça kullanıldığı bir sanat akımı olmasından gelir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül sonunda kazandığınız yeterliliği aşağıdaki uygulamayı yaparak değerlendiriniz.

Avrupa grafik sanatı tarihi hakkında yaptığımız çalışmayı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Farklı uygarlıklara ait yazı örneklerinin tarihsel sıralamasını kendi başınıza yapabildiniz mi?		
2. Rönesans dönemi grafik tasarım çalışmalarını ve sanatçıları diğerlerinden ayırt edebildiniz mi?		
3. Endüstri dönemi grafik tasarım çalışmalarını ve sanatçıları diğerlerinden ayırt edebildiniz mi?		
4. Yirminci yüzyıl ve sonrası döneme ait grafik tasarım çalışmalarını ve sanatçıları diğerlerinden ayırt edebildiniz mi?		
5. Tasarımlarda kullanılan malzemelerin neler olduğunu söyleyebilir misiniz?(fotoğraf, kolaj, illüstrasyon...)		
6. Tasarımlarda kullanılan resim-yazı ilişkisini doğru analiz edebilir misiniz?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz ‘**Evet**’ler kazandığınız becerileri ortaya koyar. ‘**Hayır**’larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	İlk Harfli Alfabenin
2	SÜMERLER
3	8.Yüzyılda / Köktürk
4	Hiyeroglif
5	Papirüs / Fırça
6	Harf
7	Kalıcı Hâle Gelmiştir
8	Çin
9	Fransa
10	Kağıt, Parşömeden

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Rönesans Ve Reformun
2	Kitap
3	Çoğaltılmak
4	Tokat
5	Albrecht Dürer
6	Yumuşak Bir Metâl
7	Detaylı Görüntü
8	Gravür Baskıda
9	Resmi Çizen / Kalıp Üzerine Kazıyan
10	Röprodüksiyonlarında/ Bilimsel Kitapların

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Grafik Tasarımı / İngiltere'de, 18.Yy
2	Klutsis
3	Art ve Crafts
4	Lissitzky
5	Jules Cheret, Toulouse-Lautrec ve Pierre Bonnard

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Ofset baskı
2	Bauhaus
3	Kolaj
4	Konstrüktivizm
5	Pop Art

KAYNAKÇA

- TAŞLIKLIOĞLU Zafer, **Grekçe Gramer ve Syntaks**, İstanbul,1968
- İLYASOĞLU Eyüp,**Yazının İcadı, İnsanlık Tarihinin Başlangıcı, Akdeniz'inUyanışı**, netyorum.com,2000
- SARIKAVAK Namık Kemal, **Çağdaş Tipografinin Temelleri**, Ankara, 2009
- HACALAKİ Mustafa, **Görsel Anlatım Dili Olarak Taşbaskı Eğitimi Ve Uygulama Olanakları Yüksek Lisans Tezi**, İzmir, 2006
- WEİLL Alain, **Grafik Tasarım**, İstanbul,2009
- GANİZ Selahattin, **Yazı ve Tasarımcıları**, İstanbul,2004
- HAUSER Arnold, **Sanatın Toplumsal Tarihi**, Ankara, 1984